

Սեպտեմբեր, 2017 թ.
Սույն Փաստաթերթը պարտավորեցնող է
Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը համար և սպառիչ է

Կանանց նկատմամբ բռնություն

Ընտանեկան բռնություն

Տե՛ս [«Ընտանեկան բռնություն»](#) փաստաթերթը:

Դաժան և անմարդկային վերաբերմունքն ազատագրկման ընթացքում

Juhnke ընդդ. Թուրքիայի

22 հուլիս, 2003 թ.

Փանգատաբերը ձերբակալվել էր անօրինական գինված կազմակերպության (PKK-ին՝ Քուրդիստանի աշխատավորական կուսակցությանը) անդամակցելու կասկածանքով, ապա՝ ըստ մեղադրանքի մեղավոր ճանաչվել և դատապարտվել 15 տարվա ազատագրկման: Նա բողոքում էր, մասնավորապես, թե ազատագրկման ընթացքում ենթարկվել է դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի և իր կամքին հակառակ ենթարկվել գինեկոլոգիական զննության:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը՝ եզրակացնելով, որ չկան ապացույցներ, որոնք կհաստատեն գանգառների պնդումն այն մասին, որ նա ենթարկվել է դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի, վճռեց բողոքի այդ մասը ճանաչել **անընդունելի**՝ ակնհայտորեն անհիմն լինելու հիմքով: Դատարանը նաև չհիմնավորված համարեց գանգառների այն պնդումը, թե ինքը հարկադրաբար ենթարկվել է գինեկոլոգիական զննության, ուստի՝ վճռեց, որ **տեղի չի ունեցել Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք): Այնուհանդերձ, Դատարանը պարզեց, որ գանգառաբերը դիմադրել էր գինեկոլոգիական զննությանը՝ քանի դեռ իրեն չէին համոզել, որպեսզի տա իր համաձայնությունը, և որ հաշվի առնելով ազատագրկված անձանց խոցելիությունը նման հանգամանքներում, գանգառաբերից չէր կարելի ակնկալել, որ նա անժամկետ դիմադրություն կցուցաբերի նման զննությանը: Դատարանը որոշեց խնդիրը դիտարկել Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի (անձնական կյանքի հարգման իրավունք) տեսանկյունից: Արձանագրելով, որ առանց գանգառաբերի ազատ և իրազեկված համաձայնության նրան պարտադրված գինեկոլոգիական զննության՝ «օրենքին համապատասխան» կամ «ժողովրդավարական հասարակությունում անհրաժեշտ» լինելը չէր հաստատվել, Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել **Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի խախտում**: Այսպիսով, զննությունը, մասնավորապես, ըստ երևույթին հայեցողական գործողություն էր եղել, որն իշխանությունները կատարել էին, որպեսզի անվտանգության ուժերում ծառայող և գանգառաբերին ձերբակալված և կալանավորված անձանց ապահովագրելիս սեռական ոտնձգության վերաբերյալ հնարավոր կեղծ պնդումներից: Այդպիսով ապահովագրելը, սակայն, բավարար հիմք չէր, որպեսզի նպատակ դրվեր ազատագրկված անձին համոզել՝ համաձայնություն տալու իր ֆիզիկական անձեռնմխելիության նկատմամբ այդ աստիճանի ներխուժող և լուրջ միջամտությանը, հատկապես հաշվի առնելով, որ նա չէր բողոքել սեռական ոտնձգության ենթարկված լինելու մասին:

Ոստիկանական բռնությունը

Aydin ընդդ. Թուրքիայի

25 սեպտեմբեր, 1997 թ.

Տե՛ս ստորև՝ «Բռնաբարությունը և սեռական բռնությունը» ենթավերնագրի ներքո:

Y.F. ընդդ. Թուրքիայի (գանգատ թիվ 24209/94)

22 հուլիս, 2003 թ.

1993 թվականի հոկտեմբերին գանգատաբերը և նրա կինն արգելանքի տակ էին վերցվել ոստիկանության կողմից PKK-ին (Քուրդիստանի աշխատավորական կուսակցությանը), որն անօրինական կազմակերպություն էր, օգնելու և աջակցելու կասկածանքով: Գանգատաբերի կինը պահվել էր ոստիկանությունում արգելանքի տակ չորս օր: Նա պնդում էր, թե իրեն աչքակապ են արել, ապա՝ ոստիկանները հարվածել են իրեն մահակներով, վիրավորել խոսքերով և սպառնացել բռնաբարել: Նա գնկվել է բժշկի կողմից և տարվել գինեկոլոգի մոտ՝ լրացուցիչ զննության: Ոստիկանները մնացել են տարածքում, քանի դեռ վարագույրի այն կողմում նա ենթարկվել է զննության: 1994 թվականի մարտին գանգատաբերը և նրա կինն արդարացվել են: 1995 թվականի դեկտեմբերի 19-ին երեք ոստիկանների մեղադրանք է ներկայացվել գանգատաբերի կնոջ անձնական կյանքը խախտելու համար՝ նրան ստիպելով ենթարկվել գինեկոլոգիական զննության: Նրանք արդարացվել են 1996 թվականի մայիսին: Գանգատաբերը պնդել է, թե իր կնոջ հարկադիր գինեկոլոգիական զննությամբ խախտվել է Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածը (անձնական կյանքի հարգման իրավունք):

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **8-րդ հոդվածի խախտում** (անձնական կյանքի հարգման իրավունք): Այն համարեց, որ հաշվի առնելով կնոջ խոցելիությունն իշխանությունների ձեռքում գտնվելու ընթացքում, ովքեր լիարժեք վերահսկողություն են իրականացնելիս եղել նրա նկատմամբ ազատագրկման ընթացքում, գանգատաբերի կնոջից չէր կարող ակնկալվել, որ նա դիմադրություն կցուցաբերի գինեկոլոգիական զննությանը: Ըստ այդմ, տեղի էր ունեցել միջամտություն նրա անձնական կյանքին: Թուրքիայի Կառավարությունը չի հիմնավորել բժշկական անհրաժեշտության կամ օրենքով սահմանված այլ հանգամանքների գոյությունը: Թեպետ Դատարանն ընդունեց նրանց այն փաստարկը, որ ազատագրկված անձանց բժշկական զննությունը դատափորձագետ բժշկի կողմից կարող է կարևոր երաշխիք լինել սեռական ոտնձգության կամ դաժան կամ անմարդկային վերաբերմունքի մասին կեղծ բողոքների դեմ, Դատարանը համարեց, որ անձի ֆիզիկական անձեռնմխելիության նկատմամբ ցանկացած միջամտություն պետք է նախատեսված լինի օրենքով և կատարվի միմիայն անձի համաձայնությամբ: Եվ քանի որ տվյալ գործով այդպես չէր եղել, միջամտությունը չէր եղել օրենքին համապատասխան:

Maslova and Nalbandov ընդդ. Ռուսաստանի

24 հունվար, 2008 թ.

Տե՛ս ստորև՝ «Բռնաբարությունը և սեռական բռնությունը» ենթավերնագրի ներքո:

Yazgül Yılmaz ընդդ. Թուրքիայի

1 փետրվար, 2011 թ.

Տվյալ գործով գանգատաբերը գանգատվում էր, թե 16 տարեկանում սեռական ոտնձգության էր ենթարկվել ոստիկանությունում անազատության մեջ պահվելու ընթացքում: Նա ենթարկվել էր գինեկոլոգիական զննության՝ անուղեկից, և առանց իր օրինական ներկայացուցչի համաձայնության, որպեսզի պարզվեր կուսաթաղանթի վնասվածությունը: Արդարացվելուց և ազատ արձակվելուց հետո նա տառապում էր հետտրավմատիկ սթրեսային խանգարմամբ և ընկճախտով: Ազատագրկման ընթացքում ոտնձգությունների վերաբերյալ նրա բողոքները մեծ մասամբ հաստատվում էին ավելի ուշ կատարված բուժզննություններով: Բանտի համապատասխան բժիշկների նկատմամբ կարգապահական վարույթ չէր իրականացվել:

Դատարանը նշեց, որ այն ժամանակ գործող օրենքով նախատեսված չէին ազատագրկված կանանց զննություններին առնչվող անհրաժեշտ երաշխիքներ, և որ լրացուցիչ երաշխիքներ էին անհրաժեշտ գինեկոլոգիական զննությունների համար՝

հատկապես անչափահասների դեպքում: Ազատագրված կանանց ավտոմատ կերպով զինեկոլոգիական զննությունների ենթարկելու ընդհանուր պրակտիկան, որը նախատեսված էր սեռական ոտնձգության վերաբերյալ ոստիկանների նկատմամբ կեղծ մեղադրանքները կանխելու համար, չէր բխում ազատագրված կանանց շահերից և չունեի բժշկական որևէ հիմնավորում: Գանգատաբերը բողոքել էր սեռական ոտնձգությունից, այլոջ՝ բռնաբարությունից, որը չէր կարող հերքվել նրա կուսաթաղանթի զննությամբ: Դատարանը նշեց, որ Թուրքիայի Քրեական դատավարության նոր օրենսգրքով կարգավորվում էին զինեկոլոգիական զննությունները, սակայն հատուկ իրավանորմեր չէին նախատեսվում անչափահասների համար: Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային վերաբերմունքի արգելք) թե՛ ոստիկանությունում անազատության մեջ գտնվելու ընթացքում գանգատաբերի զինեկոլոգիական զննությունների, թե՛ մեղավորներին համարժեքորեն չքննելու առումներով:

B.S. ընդդ. Իսպանիայի (թիվ 47159/08)

24 հուլիս, 2012 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր ծագումով Լիգերիայից մի կնոջ, ում ոստիկանները կանգնեցրել էին Պալմա դե Մայորկայի արվարձաններից մեկում մարմնավաճառի աշխատանք կատարելիս: Գանգատաբերը գանգատվում էր, մասնավորապես, թե ազգային ոստիկանները խոսքային և ֆիզիկական բռնություն էին կատարել իր հանդեպ հարցաքննության նպատակով իրեն կանգնեցնելիս: Նա նաև պնդում էր, թե իր հանդեպ խտրականություն է տեղի ունեցել իր՝ մարմնավաճառի մասնագիտության, մաշկի գույնի և զենդեքի պատճառով:

Դատարանը վճռեց, որ իսպանական պետությունը չի իրականացրել երկու առիթներով փողոցում կանգնեցնելու և հարցաքննելու ընթացքում դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի ենթարկված լինելու վերաբերյալ գանգատաբերի բողոքների համարժեք և արդյունավետ քննություն՝ այդպես **խախտելով Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածը** (անմարդկային և նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք), մասնավորապես՝ դատավարական բաղադրիչը: Դատարանն համարեց նաև, որ ներպետական դատարանները հաշվի չէին առել գանգատաբերի առանձնահատուկ խոցելիությունը, որը բխում էր նրա՝ որպես մարմնավաճառ աշխատող ֆրիկոլի լինելու հանգամանքից, և այդպես նրանք չէին կատարել իրադարձություններում խտրական վերաբերմունքի ազդեցության առկայությունը կամ բացակայությունը ստուգելու համար հնարավոր բոլոր միջոցները ձեռնարկելու իրենց պարտավորությունները՝ **ի խախտումն Կոնվենցիայի 14-րդ հոդվածի** (խտրականության արգելք)՝ **Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի համակցությամբ**: Դատարանը վճռեց նաև, որ տեղի **չի ունեցել Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում** դաժան կամ անմարդկային վերաբերմունքի մասին գանգատաբերի պնդումների մասով:

İzci ընդդ. Թուրքիայի

23 հուլիս, 2013 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր մի թուրք կնոջ, ով գանգատվում էր, մասնավորապես, թե հարձակման է ենթարկվել ոստիկանության կողմից Ստամբուլում կանանց օրվա տոնի առթիվ անցկացված խաղաղ ցույցին մասնակցելուց հետո, և որ Թուրքիայում ոստիկանության նման վայրագությունը հանդուրժվում էր և հաճախ մնում անպատիժ: Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել **Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ թե՛ կյուբական, թե՛ դատավարական բաղադրիչների առումով, ինչպես նաև **Կոնվենցիայի 11-րդ հոդվածի խախտում** (հավաքների ազատություն): Դատարանը, մասնավորապես, համարեց, որ ինչպես և Թուրքիայի դեմ ավելի վաղ քննված բազմաթիվ գործերում, այս դեպքում ևս ոստիկանները չէին ցուցաբերել բավարար աստիճանի հանդուրժողականություն և զսպվածություն՝ նախքան ամբոխը ցրելու փորձը կատարելը, ընդ որում՝ ամբոխը չէր եղել բռնի և չէր առաջացրել որևէ վտանգ հասարակական կարգի համար: Դատարանը վճռեց, որ ցուցարարների նկատմամբ անհամաչափ ուժի կիրառության հետևանքով գանգատաբերը մարմնական վնասվածքներ էր ստացել: Ավելին, Թուրքիայի իշխանությունների կողմից պատասխանատու ոստիկաններին չգտնելը և չպատժելը լուրջ կասկած էր հարուցում առ այն, թե արդյոք պետությունը կատարում է Կոնվենցիայով

ստանձնած՝ դաժան կամ անմարդկային վերաբերմունքի մասին բողոքների արդյունավետ քննությունն իրականացնելու իր պարտավորությունը: Եվ վերջապես, ոստիկանների կողմից չափից ավելի շատ ուժի գործադրումը տարհամոզիչ ազդեցություն էր ունեցել ցույցեր անցկացնելու՝ մարդկանց պատրաստակամության վրա:

Տվյալ գործով Դատարանը կրկնեց, որ ներկայումս Դատարանում ընթացքի մեջ են Թուրքիայի դեմ ստացված մեծաթիվ գանգատներ, որոնք վերաբերում են հավաքների ազատության իրավունքին և/կամ ցույցերի ընթացքում իրավապահ մարմինների պաշտոնյաների կողմից չափից ավելի շատ ուժի գործադրմանը: Հաշվի առնելով հիմնախնդրի համակարգային բնույթը Դատարանը Թուրքիայի իշխանություններից խնդրեց ապագայում նմանօրինակ խախտումները կանխելու նպատակով **ձեռնարկել ընդհանուր միջոցներ՝ Կոնվենցիայի 46-րդ հոդվածով ստանձնած իրենց պարտավորություններին համապատասխան** (վճիռների պարտադիր ուժն ու կատարումը):

Afet Süreyya Eren ընդդ. Թուրքիայի

20 հոկտեմբեր, 2015 թ.

Գանգատաբերը, ով ձերբակալվել էր 1999 թվականի հունիսին անօրինական քաղաքական կազմակերպության անդամ լինելու կասկածանքով, պնդում էր, թե ազատագրված մեջ գտնվելու ընթացքում ենթարկվել է դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի, որը հասել է խոշտանգման աստիճանի: Ավելին, նա պնդում էր, թե իշխանությունները չեն կատարել դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի մասին իր բողոքների արդյունավետ քննություն:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել **Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում** (խոշտանգման և անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ թե՛ նյութական, թե՛ դատավարական իրավունքների մասով: Հաշվի առնելով, մասնավորապես, դաժան կամ անմարդկային վերաբերմունքի բնույթը և աստիճանը, ինչպես նաև ապացույցներից բխեցվող այն համոզիչ մտահանգումներն առ այն, որ այդ վերաբերմունքը պատճառվել էր անօրինական քաղաքական կազմակերպության հետ կապեր ունենալու կասկածների մասին գանգատաբերից տեղեկություններ ստանալու նպատակով, Դատարանը վճռեց, որ դաժան կամ անմարդկային վերաբերմունքը ներառել էր շատ ծանր և դաժան տառապանք, որը կարող էր բնութագրվել միմիայն որպես խոշտանգում: Դատարանը վճռեց նաև, որ քննությունը և դրան հաջորդած քրեական վարույթներն եղել են ոչ համարժեք, ուստի՝ խախտել են 3-րդ հոդվածով պետության համար սահմանված դատավարական պարտավորությունները:

Dilek Aslan ընդդ. Թուրքիայի

20 հոկտեմբեր, 2015 թ.

Գանգատաբերը, ով ձերբակալվել էր 2006 թվականի հոկտեմբերին ազատությունից զրկված անձանց ընտանիքներին օժանդակող թերթիկներ տարածելիս, պնդում էր, թե ոստիկանության կողմից ենթարկվել է դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի, և թե իշխանությունները չեն կատարել դրա վերաբերյալ իր բողոքների արդյունավետ քննություն: Նա պնդում էր նաև, թե իրեն ուժով արգելել են տարածել իր կարծիքներն արտահայտող թերթիկները:

Դատարանի ունեցած ապացույցները թույլ չտվեցին Դատարանին բոլոր ողջամիտ կասկածների փարատմամբ հավաստիանալ, որ գանգատաբերը ոստիկանության կողմից ենթարկվել է դաժան կամ անմարդկային վերաբերմունքի: Ուստի, Դատարանը վճռեց, որ **տեղի չի ունեցել Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ նյութական բաղադրիչի առումով: Մյուս կողմից, Դատարանը վճռեց, որ իշխանությունները չեն իրականացրել դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի մասին գանգատաբերի բողոքների համարժեք և արդյունավետ քննություն, ուստի՝ **տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում**՝ դատավարական բաղադրիչի առումով: Ի վերջո, Դատարանը վճռեց, որ **տեղի չի ունեցել Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի խախտում** (արտահայտվելու ազատություն):

Ընթացքի մեջ գտնվող գանգատ

Lopez Martinez ընդ. Իսպանիայի (թիվ 32897/16)

Իսպանիայի Կառավարությունը 2017 թվականի մայիսի 3-ին ծանուցվել է գանգատի մասին

Տվյալ գործը վերաբերում է ոստիկանության դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի մասին գանգատաբերի բողոքների՝ Իսպանիայի իշխանությունների կողմից քննությանը:

Դատարանը գանգատի մասին ծանուցել է Իսպանիայի Կառավարությանը և հարցեր ուղղել կողմերին Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի ներքո (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք):

Բռնաբարությունը և սեռական բռնությունը

X and Y ընդ. Նիդեռլանդների (թիվ 8978/80)

26 մարտ, 1985 թ.

Մտավոր հաշմանդամություն ունեցող աղջիկը (երկրորդ գանգատաբերը) բռնաբարվել էր մտավոր հաշմանդամություն ունեցող երեխաների ինտերնատում, որտեղ նա բնակվելիս էր եղել, իր ծննդյան 16-րդ տարեդարձին (որը սեռական հարաբերության համար համաձայնություն տալու տարիքն էր Նիդեռլանդներում) հաջորդող օրը՝ պատասխանատու անձի ազգականներից մեկի կողմից: Այդ դեպքի հետևանքով նա տրավմա էր վերապրել, սակայն իր մտավոր հետամնացության պատճառով համարվում էր, որ չուներ պաշտոնական բողոքի տակ ստորագրելու իրավունք: Աղջկա հայրը (առաջին գանգատաբերը) ստորագրել էր նրա փոխարեն, սակայն իրավախախտի նկատմամբ վարույթ չէր հարուցվել, քանի որ աղջիկը պետք է անձամբ ներկայացներ բողոքը: Ներպետական դատարաններն ընդունել էին օրենքում այս առումով որոշակի բացի առկայությունը:

Դատարանը հիշեցրեց, որ թեպետ Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք) բուն նպատակն է պաշտպանել անձին պետական իշխանության մարմինների կամայական միջամտությունից, դա չի սահմանափակվում նրանով, որ պետությանը պարտավորեցնում է ձեռնպահ մնալ այդպիսի միջամտությունից. այս՝ որոշակի գործողություն չկատարելու պարտավորությունից զատ, անձնական կամ ընտանեկան կյանքն արդյունավետորեն հարգելու համար կարող են գոյություն ունենալ նաև որոշակի պոզիտիվ, այսինքն՝ քայլեր կատարելու պարտավորություններ: Տվյալ գործով Դատարանը վճռեց, որ քաղաքացիական օրենսդրությամբ նախատեսված պաշտպանությունը բավարար չէր այնպիսի խախտումների համար, ինչպիսին երկրորդ գանգատաբերի նկատմամբ տեղի ունեցածն էր: Այս գործով վտանգված էին հիմնարար արժեքներ և անձնական կյանքի կարևորագույն բաղադրիչներ: Այս ոլորտում կենսական կարևորություն ունի արդյունավետ նախականիումը, որին կարելի է հասնել միմիայն քրեաիրավական նորմերով: Նկատելով, որ Յուլանդիայի քրեական օրենսգրքով նրա համար նախատեսված չէր գործնական և արդյունավետ պաշտպանություն, Դատարանն այդպիսով եզրակացրեց՝ հաշվի առնելով տվյալ խախտումների բնույթը, որը երկրորդ գանգատաբերի նկատմամբ **տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի խախտում:**

Aydin ընդ. Թուրքիայի

25 սեպտեմբեր, 1997 թ.

Գանգատաբերը, ով երիտասարդ կին էր Թուրքիայից՝ ծագումով քուրդ (դեպքերի ժամանակ՝ 17 տարեկան), առանց բացատրության ձերբակալվել էր և իր ընտանիքի երկու այլ անդամների հետ տարվել ազատագրվման վայր: Նրան աչքակապ էին արել, ծեծել, մերկացրել, տեղավորել անիվի մեջ, բարձր ճնշման ջրի շիթ պահել վրան, որից հետո անվտանգության ուժերի ներկայացուցիչը նրան բռնաբարել էր, ապա՝ կրկին մոտ մեկ ժամ ծեծվել էր մի քանի անձանց կողմից: Բժշկի կողմից, ով նախկինում երբևէ չէր առնչվել բռնաբարության դեպքի հետ, հետագայում կատարված բժշկական զննությամբ պարզվել էր, որ նրա կուսաթաղանթը պատռված է, իսկ ազդրերին առկա

են տարածուն կապտուկներ: Գանգատաբերը բողոքում էր նաև, թե իշխանություններն իր ընտանիքին ահաբեկել և ճնշել են, որպեսզի ստիպեն հետ վերցնել Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան ուղարկած իրենց գանգատը:

Դատարանն ընդգծեց, որ ազատությունից զրկված անձի բռնաբարությունը պետության պաշտոնյայի կողմից պետք է համարել դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի առանձնապես ծանր և նողկալի դրսևորում՝ հաշվի առնելով, թե ինչ հեշտությամբ կարող է բռնարարը շահագործել տուժողի խոցելիությունը և թուլացած դիմադրությունը: Ավելին, բռնաբարությունը հոգեբանական խորը սպիտեր է թողնում տուժողի վրա, որոնք ժամանակին զուգընթաց նույնչափ արագ չեն ամոքվում, որչափ ֆիզիկական և հոգեկան բռնության այլ ձևերը: Տեղի ունեցածը գանգատաբերին թերևս թողել էր նվաստացած, ֆիզիկապես և հուզականորեն խոցված վիճակում: Դատարանը վճռեց, որ ազատագրված ընթացքում գանգատաբերի նկատմամբ կատարված ֆիզիկական և հոգեբանական բռնության արարքները և հատկապես բռնաբարության առանձնապես դաժան արարքը, որը կատարվել էր նրա նկատմամբ, հասել էին խոշտանգման աստիճանի՝ **խախտելով Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածը** (խոշտանգման և անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք): Ավելին, ազատագրված ընթացքում պաշտոնյայի կողմից բռնաբարվելու մասին բողոքի կապակցությամբ անհրաժեշտ էր, որպեսզի տուժողը պատշաճ զգայունություն ցուցաբերելով զննության ենթարկվեր համապատասխան փորձ ունեցող անկախ բժիշկների կողմից: Դա տեղի չէր ունեցել, և դրա հետևանքով քննությունը մնացել էր թերի՝ գանգատաբերին զրկելով փոխհատուցում ստանալու հնարավորությունից՝ **ի խախտումն Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի** (արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոցի իրավունք):

M.C. քնդդ. Բուլղարիայի (թիվ 39272/98)

4 դեկտեմբեր, 2003 թ.

Գանգատաբերը 14 տարեկանում (որը սեռական հարաբերության համար համաձայնություն տալու տարիքն էր Բուլղարիայում) բռնաբարվել էր երկու տղամարդկանց կողմից. նա արտասվել էր բռնաբարության ընթացքում և դրանից հետո, և մայրը նրան տարել էր հիվանդանոց, որտեղ պարզվել էր, որ կուսաթաղանթը պատռված է: Իրավախախտները քրեական հետապնդման չէին ենթարկվել, քանի որ հնարավոր չէր եղել ապացուցել, որ նա դիմադրել էր կամ կանչել օգնության:

Դատարանն արձանագրեց **Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում** (նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք) **և 8-րդ հոդվածի խախտում** (անձնական կյանքի հարգման իրավունք)՝ նշելով, մասնավորապես, որ ամբողջ աշխարհում բռնաբարության և սեռական բռնության դեպքում որպես վճռորոշ բաղադրիչ գնալով ավելի մեծ ճանաչում է ստանում համաձայնության բացակայության գործոնը: Սեռական բռնությունից տուժողները՝ հատկապես երիտասարդ աղջիկները, հաճախ չեն ցուցաբերում դիմադրություն՝ ելնելով հոգեբանական պատճառներից (կամ պասիվորեն հանձնվելով, կամ սեփական անձն օտարելով բռնաբարությունից) կամ հետագա բռնության վախից: Ընդգծելով, որ պետությունը պարտավոր է քրեական հետապնդում իրականացնել առանց համաձայնության կատարված ցանկացած սեռական ակտի համար, անգամ երբ տուժողը չի դիմադրել ֆիզիկապես, Դատարանը վճռեց, որ թերի են թե՛ տվյալ գործով իրականացված քննությունը, թե՛ Բուլղարիայի օրենսդրությունը:

Maslova and Nalbandov քնդդ. Ռուսաստանի

24 հունվար, 2008 թ.

Գանգատաբերը, ում հարցաքննության էին կանչել տեղի ոստիկանության բաժին, ոստիկանների կողմից հարկադրվել էր խոստովանել, որ մասնակցություն է ունեցել սպանությանը: Ոստիկաններից մեկը շղթաներ էր հագրել նրա բթամատերին, ծեծել, բռնաբարել նրան, ապա՝ ստիպել օրալ սեքսով զբաղվել: Ավելի ուշ նա և մեկ այլ ոստիկան շարունակաբար հարվածել էին գանգատաբերի որովայնին, դեմքին հագրել հակազագ, օդուղիների փակմամբ շնչահեղձ արել նրան և հոսանքահարել՝ ականջօղերին ամրացված մալուխների միջով անցկացնելով էլեկտրականություն: Երբ նրան թույլ էին տվել գնալ զուգարան, նա փորձել էր կտրել դաստակների երակները: Երեք դատախազները նրան ոստիկանության բաժնում հարցաքննելուց հետո ալկոհոլ էին խմել և շարունակել էին բռնաբարել նրան: Գանգատաբերը բողոք

Եր ներկայացրել՝ պնդելով, թե բռնաբարվել է և խոշտանգվել: Բաժնում գտնված օգտագործված պահպանակի մեջ 99.99%-ի հավանականությամբ հաստատվել էր նրա հեշտոցի բջիջների հետքեր պարունակելու հանգամանք: Գտնվել էին մեկանգամյա օգտագործման անձեռոցիկներ, որոնց վրա առկա էին եղել սերմնահեղուկի հետքեր և հագուստի տարբեր պարագաներ՝ սերմնահեղուկի հետքերով և հեշտոցային հյուսվածքով, որի անտիգենային խումբը նույնն էր, ինչ գանգատաբերինը: Այնուհանդերձ, ներպետական դատարանը վճռել էր, որ հավաքված ապացույցներն անթույլատրելի են, քանի որ չէր պահպանվել դատախազների նկատմամբ վարույթ հարուցելու համար սահմանված հատուկ կարգը: Ի վերջո, գործը կարճվել էր հանցագործության ապացույցների անբավարարության հիմքով:

Դատարանը նշեց, որ գոյություն է ունեցել ապացույցների տպավորիչ և աներկբա ամբողջություն, որով հաստատվում էր գանգատաբերի ներկայացրած իրադարձությունների ընթացքը: Դատարանը վերահաստատեց, որ ազատությունից զրկված անձի բռնաբարությունը պետության պաշտոնյայի կողմից պետք է համարել դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի առանձնապես ծանր և նողկալի դրսևորում՝ հաշվի առնելով, թե ինչ հեշտությամբ կարող է բռնարարը շահագործել տուժողի խոցելիությունը և թուլացած դիմադրությունը: Ֆիզիկական բռնությունը՝ հատկապես գանգատաբերի նկատմամբ կրկնված բռնաբարության դաժան արարքները, հասել էին խոշտանգման աստիճանի՝ **ի խախտումն Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի** (խոշտանգման և անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք): **Խախտվել էր նաև Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի** դատավարական բաղադրիչը՝ անարդյունավետ քննության մասով:

P.M. ընդդ. Բուլղարիայի (թիվ 49669/07)

24 հունվար, 2012 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր գանգատաբերի բողոքին առ այն, թե 13 տարեկանում իր բռնաբարվելուց հետո Բուլղարիայի իշխանություններից ավելի քան 15 տարի էր պահանջվել քննությունն ավարտին հասցնելու համար, և որ ինքը չէր ունեցել բռնարարներին քրեական հետապնդման ենթարկելու՝ նրանց դժկամությունից պաշտպանվելու իրավական միջոցներ:

Եզրակացնելով, որ բռնաբարության մասին գանգատաբերի բողոքի քննությունը եղել է անարդյունավետ, թեպետ գործի փաստերը և մեղավորների ինքնությունը պարզվել էին, Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային և նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ դատավարական բաղադրիչի մասով:

I.G. ընդդ. Սոլովայի Հանրապետության (թիվ 53519/07)

15 մայիս, 2012 թ.

Գանգատաբերը պնդում էր, թե 14 տարեկանում իրեն բռնաբարել է ծանոթը (23-ամյա տղամարդ), ով բնակվելիս է եղել գանգատաբերի տատիկի, ում նա հաճախ էր այցելում, թաղամասում: Նա գանգատվել է, մասնավորապես, որ իշխանություններն արդյունավետորեն չեն քննել իր բողոքները:

Դատարանը վճռեց, որ գանգատաբերի գործի քննությունը չի բավարարել բռնաբարության և սեռական բռնության բոլոր ձևերն արդյունավետորեն քննելու և պատժելու՝ պետության պոզիտիվ պարտավորություններից բխող պահանջները՝ **ի խախտումն Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք):

M. and Others ընդդ. Իտալիայի և Բուլղարիայի (թիվ 40020/03)

31 հուլիս, 2012 թ.

Գանգատաբերները, ովքեր ծագումով գնչուներ էին և ունեին Բուլղարիայի քաղաքացիություն, գանգատվում էին, թե աշխատանք գտնելու նպատակով հասնելով Իտալիա, իրենց դուստրը զենքով սպառնացող անձանց կողմից զրկվել էր ազատությունից, հարկադրվել էր աշխատել և գողանալ, և ենթարկվել սեռական բռնության գյուղերից մեկում բնակվող գնչուական ընտանիքի կողմից: Նրանք պնդում էին նաև, թե Իտալիայի իշխանություններն համարժեքորեն չէին քննել տեղի ունեցածը:

Դատարանը **4-րդ հոդվածի ներքո գանգատաբերների պնդումները** (ստրկության և հարկադիր աշխատանքի արգելք) անընդունելի ճանաչեց ակնհայտորեն անհիմն լինելու պատճառով: Դատարանը վճռեց, որ մարդու թրաֆիքինգի վերաբերյալ բողոքն հաստատող ապացույցներ չեն ներկայացվել: Այնուհանդերձ, Դատարանը վճռեց, որ Իտալիայի իշխանություններն արդյունավետորեն չեն քննել գանգատաբերների բողոքներն այն մասին, որ իրենց դուստրը, ով այն ժամանակ անչափահաս է եղել, բազմիցս ծեծի և բռնաբարության է ենթարկվել այն տանը, որտեղ պահվելիս է եղել: Ուստի, Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ դատավարական բաղադրիչի առումով: Վերջապես, Դատարանը վճռեց, որ առաջին գանգատաբերին ազատելու ուղղությամբ Իտալիայի իշխանությունների կողմից ձեռնարկված քայլերի առումով **տեղի չի ունեցել 3-րդ հոդվածի խախտում**:

P. and S. ընդդ. Լեհաստանի (թիվ 57375/08)

30 հոկտեմբեր, 2012 թ.

Գանգատաբերները դուստր և մայր էին: 2008 թվականին առաջին գանգատաբերը 14 տարեկանում բռնաբարվելուց հետո հղիացել էր: Գանգատաբերները բողոքում էին, մասնավորապես, գործող օրենքներով սահմանված պայմանների համաձայն հղիությունն արհեստականորեն ընդհատելու ծառայությունից անարգել և ժամանակին օգտվելու հնարավորությունն առաջին գանգատաբերին երաշխավորող համապարփակ իրավական դաշտի բացակայությունից, ինչպես նաև դեպի մասին տեղեկություններն հանրությանն հրապարակելու փաստից: Նրանք գանգատվում էին նաև, որ առաջին գանգատաբերին մոր խնամքից վերցնելը և անչափահասների ապաստարանում, հետագայում էլ՝ հիվանդանոցում տեղավորելն անօրինական էր եղել, և պնդում էին, թե գործի հանգամանքներն հասել են անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի աստիճանի:

Դատարանը վճռեց, որ երկու գանգատաբերների նկատմամբ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **8-րդ հոդվածի խախտում** (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք)՝ հղիության արհեստական ընդհատման օրինական իրավունքի որոշման հարցում, ինչպես նաև գանգատաբերների անձնական տվյալների բացահայտման առումով: Դատարանը նաև վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **5-րդ հոդվածի 1-ին մասի** (ազատության և անվտանգության իրավունք) խախտում՝ արձանագրելով, մասնավորապես, որ առաջին գանգատաբերին անչափահասների ապաստարանում տեղավորելու բուն նպատակն է եղել նրան ծնողներից առանձնացնելը և հղիության արհեստական ընդհատումը կանխելը: Ի վերջո, առաջին գանգատաբերի նկատմամբ իշխանությունների վերաբերմունքն անթույլատրելի է եղել, և նրա տառապանքն հասել է Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածով** (անմարդկային վերաբերմունքի արգելք) նախատեսված ծանրության նվազագույն աստիճանի՝ **խախտելով** այդ կողմը:

O’Keeffe ընդդ. Իռլանդիայի

28 հունվար, 2014 թ. (Մեծ պալատ)

Տվյալ գործը վերաբերում էր 1973 թվականին Իռլանդիայի ազգային դպրոցի քաղաքացիական ուսուցչի կողմից 9 տարեկան աշակերտուհու նկատմամբ սեռական բռնության համար պետության պատասխանատվության հարցին: Գանգատաբերը բողոքում էր, մասնավորապես, թե իռլանդական պետությունը տարրական կրթության համակարգը չի կազմակերպել այնպես, որպեսզի ինքը պաշտպանված լիներ բռնությունից, ինչպես նաև չի իրականացրել քննություն և դատաիրավական համապատասխան արձագանք չի ցուցաբերել իր նկատմամբ տեղի ունեցած դաժան և անմարդկային վերաբերմունքին: Նա պնդում էր նաև, թե չի կարողացել ստանալ պետության կողմից իրեն չպաշտպանելու փաստի արձանագրում և փոխհատուցում դրա դիմաց:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային և նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք) և **13-րդ հոդվածի խախտում** (արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոցի իրավունք)՝ այն մասով, որ իռլանդական պետությունը գանգատաբերին չէր պաշտպանել սեռական բռնությունից, իսկ նա չէր կարողացել ներպետական մակարդակով հասնել պետության այդ թերացման փաստի արձանագրման: Դատարանը վճռեց նաև, որ **Կոնվենցիայի**

3-րդ հոդվածի խախտում տեղի չի ունեցել գանգատաբերի՝ դպրոցում սեռական բռնության վերաբերյալ բողոքների քննության մասով:

W. րնդ. Սլովենիայի (թիվ 24125/06)

23 հունվար, 2014 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր 1990 թվականի ապրիլին գանգատաբերին (ով այն ժամանակ 18 տարեկան էր) բռնաբարած տղամարդկանց խմբի դեմ իրականացված քրեական վարույթին: Գանգատաբերը բողոքում էր, մասնավորապես, թե քրեական վարույթի տևական ձգձգումը խախտել էր իր դեմ իրականացված քրեական հանցագործություններն արդյունավետորեն քննելու՝ պետության պարտավորությունը: Թեպետ ներպետական մակարդակով նրան տրամադրվել էր փոխհատուցում երկարատև վարույթի պատճառով կրած տառապանքի համար, նա համարում էր, որ իրեն վճարված 5,000 եվրո գումարը չէր կարող համարվել բավարար հատուցում:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի դատավարական խախտում** (անմարդկային և նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ արձանագրելով, որ գանգատաբերի բռնաբարությանն առնչվող քրեական վարույթը չէր բավարարել 3-րդ հոդվածով սահմանված դատավարական պահանջները:

M.A. րնդ. Սլովենիայի (թիվ 3400/07) և N.D. րնդ. Սլովենիայի (թիվ 16605/09)

15 հունվար, 2015 թ.

Գանգատաբերները բողոքում էին, թե Սլովենիան չի ապահովել քրեական հետապնդման և դատական քննության արդյունավետ համակարգ այն տղամարդկանց նկատմամբ, ում իրենք մեղադրել էին բռնաբարության մեջ, և որ այդ քրեական վարույթն առաջին գործով տևել էր 26 տարի, երկրորդով՝ 9 տարի:

Դատարանը երկու գործերով էլ վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի դատավարական խախտում** (անմարդկային և նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ արձանագրելով, որ գանգատաբերների բռնաբարությանն առնչվող քրեական վարույթը չէր բավարարել 3-րդ հոդվածով սահմանված դատավարական պահանջները:

S.Z. րնդ. Բուլղարիայի (թիվ 29263/12)

3 մարտ, 2015 թ.

Գանգատաբերը գանգատվում էր, մասնավորապես, թե իր նկատմամբ իրականացված կեղծ բանտարկման, մարմնական վնասվածք հասցնելու, բռնաբարելու և մարդու թրաֆիքինգի գործով քրեական վարույթն անարդյունավետ է եղել: Նա գանգատվում էր, մասնավորապես, թե երկու ոստիկանների հնարավոր մասնակցությունը չի քննվել, իր վրա հարձակում գործած անձանցից երկուսի նկատմամբ քրեական հետապնդում չի իրականացվել, և գործը քննելու և դատելու համար պահանջվել է չափազանց երկար ժամանակ: Նա պնդում էր նաև, թե քրեական վարույթի չափազանց երկար տևողությունը, հատկապես վնասի հատուցման պահանջների մասով, խախտել էր ողջամիտ ժամկետում արդար դատաքննությունն ստանալու իրավունքը: Վերջում նա պնդել էր, թե իր գործը խոսուն օրինակ էր որոշակի թվով կրկնվող հիմնախնդիրների, որոնք Բուլղարիայում բացասաբար են ազդում քրեական վարույթի արդյունավետության վրա:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ պայմանավորված գանգատաբերին ապօրինաբար ազատությունից զրկելու և բռնաբարելու դեպքով իրականացված քննության թերություններով, հաշվի առնելով մասնավորապես քրեական վարույթի տևական ձգձգումները և հանցագործությունների որոշ կողմեր բավարար չափով չքննելը: Դատարանը հատկապես մտահոգիչ համարեց, որ իշխանություններն անհրաժեշտ չէին համարել քննել գանգատաբերի պնդումները այս գործի մեջ կանանց թրաֆիքինգով զբաղվող կազմակերպված հանցավոր ցանցի հնարավոր մասնակցության վերաբերյալ:

Դատարանն այս գործի շրջանակում նկատեց նաև, որ Բուլղարիայի նկատմամբ արձակած ավելի քան 45 դատավճիռներում ինքն արդեն իսկ արձանագրել է, որ իշխանությունները չեն կատարել արդյունավետ քննություն իրականացնելու իրենց

պարտավորությունը: Արձանագրելով, որ կրկնվող այս թերացումները վկայում էին համակարգային հիմնախնդրի գոյության մասին, Դատարանը համարեց, որ **Կոնվենցիայի 46-րդ հոդվածի ներքո** (վճիռների պարտադիր ուժն ու կատարումը) Բուլղարիան պարտավոր է, համագործակցելով Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեի հետ, որոշում կայացնել այն ընդհանուր միջոցների մասին, որոնք գործնականում անհրաժեշտ են ապագայում Կոնվենցիայի նմանօրինակ այլ խախտումները կանխելու համար:

I.P. ընդդ. Սոլոդայի Զանրապետության (թիվ 33708/12)

28 ապրիլ, 2015 թ.

Գանգատաբերը բողոքում էր, թե բռնաբարվել է մի տղամարդու կողմից, ում հետ տեսակցելիս էր եղել ավելի քան մեկ տարի: Նա, մասնավորապես, պնդում էր, թե Սոլոդայի իշխանություններն արդյուվետորեն չեն քննել բռնաբարության մասին իր բողոքները, և որ բռնաբարության բողոքի կամ հետագա քննության անբավարարության կապակցությամբ իրեն հասանելի չեն եղել քրեաիրավական կամ քաղաքացիաիրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցներ:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի դատավարական խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ արձանագրելով, որ գանգատաբերի գործի քննությունը չի բավարարել բռնաբարության և սեռական բռնության բոլոր ձևերն արդյունավետորեն քննելու և պատժելու՝ պետության պոզիտիվ պարտավորություններից բխող պահանջները: Դատարանը նաև վճռեց, որ քաղաքացիաիրավական պաշտպանության միջոցների վերաբերյալ գանգատաբերի բողոքի մասով տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **13-րդ հոդվածի խախտում** (արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոցի իրավունք)՝ **Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի համակցությամբ:**

Y. ընդդ. Սլովենիայի (թիվ 41107/10)

28 մայիս, 2015 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր մի երիտասարդ կնոջ կողմից ընտանիքի ծանոթի դեմ հարուցված քրեական վարույթին առնչվող գանգատին. կինը նրան մեղադրում էր անչափահաս տարիքում իր նկատմամբ բազմիցս սեռական հարձակումներ գործելու մեջ՝ պնդելով, թե վարույթը չափազանց երկար էր տևել և տրավմա պատճառել իրեն: Գանգատաբերը պնդում էր, մասնավորապես, թե իր նկատմամբ կատարված սեռական հարձակումների վերաբերյալ իր բողոքի քննությունը և դրան հաջորդած դատական վարույթը ոչ ողջամիտ ժամկետով ձգձգվել էին՝ տևելով 7 տարի նրա բողոքը ներկայացնելու պահից մինչև առաջին ատյանի դատավճռի հրապարակումը: Նա գանգատվում էր նաև քրեական վարույթի ընթացքում իր անձնական անձեռնմխելիության խախտումներից՝ նշելով մասնավորապես, թե գործով դատական երկու նիստերի ընթացքում անձամբ ամբաստանյալի կողմից իր նկատմամբ իրականացված խաչաձև հարցաքննությունը տրավմա էր պատճառել իրեն:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածով նախատեսված՝ պետության դատավարական պարտավորությունների խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ արձանագրելով, մասնավորապես, որ թեպետ հնարավոր չէր ենթադրելով իմանալ, թե արդյոք գանգատաբերի՝ բողոքը ներկայացնելու պահից մինչև առաջին ատյանի դատավճռի հրապարակումը 7 տարի տևած վարույթը բացասաբար ազդել էր վարույթի արդյունքի վրա, այնուհանդերձ նման ձգձգումը չէր կարող համատեղելի լինել վարույթն արագորեն իրականացնելու պահանջներին: Դատարանը վճռեց նաև, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **8-րդ հոդվածի խախտում** (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք)՝ արձանագրելով, որ Սլովենիայի իշխանությունները քրեական քննության և դատական քննության ընթացքում չեն պաշտպանել գանգատաբերի անձնական անձեռնմխելիությունը: Մասնավորապես, նրանք պետք է կանխած լինեին ենթադրյալ հարձակում գործած անձի կողմից դատական քննության ընթացքում կնոջը խաչաձև հարցեր ուղղելիս վիրավորական և նվաստացուցիչ մեկնաբանությունների օգտագործումը: Գործով հաստատվել է, որ իշխանությունները մի շարք միջոցներ ձեռնարկել էին՝ կանխելու համար գանգատաբերին լրացուցիչ տրավմա պատճառելը: Այնուհանդերձ, հաշվի առնելով խնդրի զգայնությունը և ենթադրյալ սեռական

հարձակումների տեղի ունենալու պահին նրա երիտասարդ տարիքը, անհրաժեշտ էր եղել առանձնապես զգայուն մոտեցում: Ինչ վերաբերում է, մասնավորապես, անձամբ ամբաստանյալի կողմից իրականացված խաչաձև հարցաքննության բնույթին, ապա Դատարանը նշեց, որ թեպետ պաշտպանությանը պետք էր թույլատրել գանգատաբերի արժանահավատությունը վիճարկող որոշակի գործողություններ կատարել, խաչաձև հարցաքննությունը չպետք է օգտագործել որպես վկաներին ահաբեկելու կամ նվաստացնելու միջոց:

B.ԸՆԴԴ. քնդդ. Բելգիայի (թիվ 61030/08)

2 մայիս, 2017 թ.

Գանգատաբերը գանգատվում էր, մասնավորապես, թե չի իրականացվել լիարժեք և համապարփակ քննություն, և թե ինքը չի ունեցել արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոց, որով կարծարծեր աշխատանքային գործընկերոջ կողմից բռնաբարության և անպարկեշտ հարձակման մասին բողոքները:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի դատավարական խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք): Մասնավորապես, Դատարանը վճռեց, որ գանգատաբերի բողոքները հիմնավոր էին և ուստի կարող էին համարվել Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածը խախտող վերաբերմունքի մասին բողոքներ: Ըստ այդմ, հաշվի առնելով արդյունավետ քննություն կատարելու՝ պետության պարտավորությունը, իշխանությունները պետք է նրա բողոքը ստանալուն պես անհապաղ օգտագործեին առկա բոլոր հնարավորությունները, որպեսզի պարզեին բռնաբարության և անպարկեշտ հարձակման ենթադրյալ դեպքերին առնչվող փաստերը և հանգամանքները: Հետևաբար, քննությունը չէր կարող այդ հանգամանքներում համարվել լուրջ և մանրակրկիտ:

Արտաքսման դեպքում դաժան կամ անմարդկային վերաբերմունքի ենթարկվելու ռիսկը

Կանանց սեռական օրգանների խեղումը

Collins and Akaziebie քնդդ. Շվեդիայի

8 մարտ, 2007 թ. (ընդունելիության մասին որոշում)

Գանգատաբերները՝ մայր և դուստր, Նիգերիայի քաղաքացիներ էին: Նրանք գանգատվում էին, թե կանանց սեռական օրգանների խեղման կենթարկվեն, եթե իրենց վերադարձնեն Նիգերիա, և դա կառաջացնի Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք): Շվեդիայի միգրացիայի խորհուրդը մերժել էր նրանց ապաստանի, փախստականի կարգավիճակի կամ կացության կարգավիճակ տրամադրելու դիմումները՝ նշելով, ի թիվս այլ հանգամանքների, որ կանանց սեռական օրգանների խեղումն օրենքով արգելված է Նիգերիայում, և որ այդ արգելքը կիրառվում էր Նիգերիայի առնվազն վեց նահանգներում: Այդպիսով, եթե գանգատաբերները վերադարձվեին այդ նահանգներից որևէ մեկը, անհավանական կլիներ նրանց՝ կանանց սեռական օրգանների խեղման հարկադրելը: Գանգատաբերների բողոքները հաջողությամբ չէին պսակվել, թեպետ իրենց բողոքներում նշել էին, որ կանանց սեռական օրգանների խեղման պրակտիկան պահպանվում էր՝ չնայած դա արգելող օրենքին, և որ դրա համար երբևէ քրեական հետապնդում չէր իրականացվել, և անձինք չէին պատժվել:

Դատարանն **անընդունելի** ճանաչեց գանգատը՝ ակնհայտորեն անհիմն լինելու հիմքով, արձանագրելով, որ գանգատաբերները չէին կարողացել հիմնավորել, որ Նիգերիա վերադարձվելու դեպքում կկրեն կանանց սեռական օրգանների խեղման ենթարկվելու իրական և որոշակի ռիսկ: Չէր վիճարկվում այն հանգամանքը, որ կնոջը սեռական օրգանների խեղման ենթարկելը հասնում էր դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի աստիճանի՝ հակասելով Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածին (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք): Չէր վիճարկվում նաև այն փաստը, որ կանայք Նիգերիայում ավանդաբար ենթարկվում էին և որոշ չափով ներկայումս էլ շարունակում էին ենթարկվել կանանց սեռական օրգանների խեղման: Այնուհանդերձ, Նիգերիայում մի քանի նահանգներ՝ ներառյալ այն նահանգը, որտեղից եկել էր

գանգատաբերը, օրենքով արգելել էին կանանց սեռական օրգանների խեղումը: Ավելին, հղիության ընթացքում առաջին գանգատաբերը չէր որոշել տեղափոխվել Նիգերիայի մեկ այլ նահանգ կամ հարևան մի պետություն, որում նույնպես կարող էր ստանալ օգնություն և օժանդակություն սեփական ընտանիքից: Փոխարենը, նա կարողացել էր անհրաժեշտ գործնական և ֆինանսական միջոցներ ձեռք բերել Շվեդիա ճանապարհորդելու համար՝ այդպես ապացուցելով, որ զգալի չափի ուժ և անկախություն ունի: Այս լույսի ներքո դիտարկելու պարագայում դժվար էր տեսնել, թե ինչու նա չէր կարող պաշտպանել սեփական դստերը կանանց սեռական օրգանների խեղումից՝ եթե ոչ հայրենի նահանգում, ապա՝ առնվազն Նիգերիայի մեկ այլ նահանգում, որում օրենքով արգելված և/կամ նվազ տարածված էր կանանց սեռական օրգանների խեղումը:

Izevbekhai ընդդ. Իռլանդիայի

17 մայիս, 2011 թ. (ընդունելիության մասին որոշում)

Գանգատաբերը և նրա երկու դուստրերը պնդում էին, թե ընտանիքին Նիգերիա վերադարձնելու դեպքում աղջիկները կկրեն կանանց սեռական օրգանների խեղման ռիսկ՝ ի խախտումն Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք): Նրանք նշում էին, թե մոր ավագ դուստրը մահացել է մեկ տարեկանում «գյուղի տարեցի» կողմից իրականացված՝ կանանց սեռական օրգանների խեղման հաջորդած առատ արյունահոսությունից: Ընտանիքը Նիգերիայից տեղափոխվել էր Իռլանդիա՝ պայմանավորված կրտսեր երկու աղջիկների նկատմամբ կանանց սեռական օրգանների խեղում իրականացնելու՝ հոր ընտանիքի ճնշումներով: Ապաստան ստանալու մասին նրանց դիմումը մերժվել էր:

Դատարանն **անընդունելի** ճանաչեց գանգատը՝ ակնհայտորեն անհիմն լինելու հիմքով, արձանագրելով, մասնավորապես, որ լուրջ հիմքեր կային՝ կասկածի տակ առնելու ավագ դստեր ծնվելու և մահանալու վերաբերյալ ներկայացված պնդումները: Ընտանիքը Նիգերիայում եղել էր ֆինանսական և սոցիալական շահեկան վիճակում: Առաջին գանգատաբերը կրթված մասնագետ էր, և նրա ամուսինը և ծնողները դեմ էին կանանց սեռական օրգանների խեղմանը: Նրա կամ ամուսնու կողմից որևէ փորձ չէր արվել՝ դուստրերին և կանանց սեռական օրգանների խեղման հետ կապված որևէ խնդրով հաղորդում ներկայացնելու ոստիկանությանը, հայցելու օգնություն կամ տեղափոխվելու Նիգերիայի հյուսիս, որտեղ կանանց սեռական օրգանների խեղման տարածվածությունը զգալիորեն ավելի ցածր էր կամ հազվագյուտ: Ուստի, Դատարանն համարեց, որ Նիգերիա վերադարձվելու դեպքում նա և ամուսինը կարող էին դուստրերին պաշտպանել կանանց սեռական օրգանների խեղումից:

Omeredo ընդդ. Ավստրիայի

20 սեպտեմբեր, 2011 թ. (ընդունելիության մասին որոշում)

Գանգատաբերը, ով ծնվել էր 1973 թվականին, փախել էր Նիգերիայից 2003 թվականին, որպեսզի խուսափի կանանց սեռական օրգանների խեղումից: Նրա քույրն ավելի վաղ մահացել էր հետևանքներից, և գանգատաբերը պնդում էր, որ հրաժարվելու դեպքում առկա էր ռիսկ, որ համագյուղացիները կսպանեն իրեն, և որ մայրն իրեն ասել է, որ ինքը պարտավոր է համագործակցել: Ապաստան ստանալու մասին նրա դիմումը մերժվել էր:

Դատարանն **անընդունելի** ճանաչեց գանգատը՝ ակնհայտորեն անհիմն լինելու հիմքով: Չէր վիճարկվում այն հանգամանքը, որ որևէ անձի՝ երեխայի կամ չափահասի կանանց սեռական օրգանների խեղման ենթարկելը հասնում է Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածին (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք) հակասող դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի աստիճանի: Դատարանը նշեց, սակայն, որ թեպետ ներպետական իրավասու մարմինները որոշել էին, որ Նիգերիայում կանանց սեռական օրգանների խեղման ենթարկվելու՝ գանգատաբերի երկյուղը հիմնավոր էր եղել, նրանք համարել էին, որ նա ուներ երկրի ներսում տեղափոխվելու միջոցով խնդրից փախչելու այլընտրանք: Ուստի, Դատարանը պետք է գնահատեր գանգատաբերի անձնական վիճակը Նիգերիայում, և այդ կապակցությամբ Դատարանը վճռեց, որ հաշվի առնելով նրա կրթությունը և դերձակուհու աշխատանքային փորձը, հիմքեր կային՝ կարծելու, որ գանգատաբերը կկարողանար կառուցել իր կյանքը Նիգերիայում՝ ստիպված չլինելով հիմնվել իր ընտանիքի օժանդակության վրա:

Sow րևոյ. Բելգիայի

19 հունվար, 2016 թ.

Փանգատաբերը գանգատվում էր, որ իր ծագման երկիր՝ Գվինեա վտարվելու դեպքում կրում էր սեռական օրգանների կտրման լրացուցիչ պրոցեդուրայի ենթարկվելու ռիսկ, և որ գանգատի առնչությամբ իրեն հասանելի չէր արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոց:

Դատարանը վճռեց, որ գանգատաբերին իր ծագման երկիր արտաքսելու պարագայում չի առաջանա Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ արձանագրելով, որ նա չէր կարողացել հիմնավորել Գվինեա վտարվելու դեպքում սեռական օրգանների կտրման լրացուցիչ պրոցեդուրայի ենթարկվելու իրական ռիսկը: Դատարանը վճռեց նաև, որ **տեղի չի ունեցել Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի խախտում** (արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոցի իրավունք)՝ **3-րդ հոդվածի համակցությամբ**:

Bangura րևոյ. Բելգիայի

14 հունիս, 2016 թ. (գանգատը ցուցակից հանելու մասին որոշում)

Տվյալ գործով գանգատաբերը պնդում էր, թե իր ծագման երկիր՝ Սիեռա Լեոնե վերադարձվելու դեպքում կրում է կանանց սեռական օրգանների խեղման ենթարկվելու ռիսկ:

Նշելով, մասնավորապես, որ 2016 թվականի հունվարին գանգատաբերը կացության թույլտվություն էր ստացել ամուսնու հետ ընտանիքի վերամիավորման իր դիմումի համատեքստում, և որ տվյալ պահին և հետագայում բավական երկար ժամանակ չկար նրան Սիեռա Լեոնե վերադարձնելու ռիսկ, Դատարանը Կոնվենցիայի 37-րդ հոդվածի (գանգատները ցուցակից հանելը) համաձայն գտավ, որ այլևս հիմքեր չկային գանգատի քննությունը շարունակելու համար և **որոշեց ցուցակից հանել գանգատը**:

Հանուն պատվի կատարվող հանցագործությունները և դաժան կամ անմարդկային վերաբերմունքն ընտանիքի կողմից

A.A. and Others րևոյ. Շվեդիայի (թիվ 14499/09)

28 հունիս, 2012 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր Եմենի քաղաքացիների (մայր և նրա 5 երեխաներ), ովքեր բնակվում էին Շվեդիայում՝ սպասելով իրենց վտարելու մասին որոշման ի կատար ածմանը: Նրանք պնդում էին, թե Եմեն վտարվելու դեպքում կկրեն հանուն պատվի կատարվող հանցագործությունից տուժելու իրական ռիսկ, քանի որ չէին ենթարկվել իրենց ամուսնուն/հորը և լքել էին երկիրն առանց նրա թույլտվության: Շվեդիայի դատարանները գտել էին, որ գանգատաբերի ընտանեկան խնդիրներն հիմնականում առնչվում էին անձնական տիրույթին և ֆինանսական խնդիրներին, այլ ոչ՝ պատվին: Դատարանը վճռեց, որ տվյալ գործով չեն ներկայացվել բավարար հիմքեր՝ եզրակացնելու համար, որ Եմեն վտարվելու դեպքում գանգատաբերները կկրեն սպանության կամ անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի իրական ռիսկ, և ուստի վճռեց, որ գանգատաբերներին **վտարելու մասին որոշման ի կատար ածումը չի առաջացնի Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի խախտում** (կյանքի իրավունք) **կամ 3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային և նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք):

R.D. րևոյ. Ֆրանսիայի (թիվ 34648/14)

16 հունիս, 2016 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր գանգատաբերին իր ծագման երկիր՝ Գվինեա արտաքսելու վարույթին: Ամուսնացած լինելով ֆրիստոնյայի հետ՝ նա վրեժխնդրության տարատեսակ բռնի գործողությունների էր ենթարկվել իր մահմեդական հոր և եղբայրների կողմից: Գանգատաբերը պնդում էր, մասնավորապես, թե իրեն Գվինեա վտարելու որոշման ի կատար ածման դեպքում ինքը կենթարկվի Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածին հակասող վերաբերմունքի (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք) ռիսկի: Դատարանը վճռեց, որ գանգատաբերի **վտարումը** Գվինեա **կառաջացնի Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք):

Թրաֆիքինգի կամ կրկնակի թրաֆիքինգի ռիսկը

L.R. ընդդ. Միացյալ Թագավորության (թիվ 49113/09)

14 հունիս, 2011 թ. (գանգատը ցուցակից հանելու մասին որոշում)

Գանգատաբերը պնդում էր, թե թրաֆիքինգի է ենթարկվել Միացյալ Թագավորությունն Իտալիայից մի ալբանացի տղամարդու կողմից, ով իրեն ստիպել էր մարմնավաճառությամբ զբաղվել գիշերային ակումբում իրենից վերցնելով վաստակած ողջ գումարը: Ինքը փախուստի էր դիմել և սկսել էր ապրել գաղտնի ապաստարանում: Գանգատաբերը պնդում էր, թե իրեն Միացյալ Թագավորությունից Ալբանիա տեղափոխելու դեպքում իր համար կառաջանա Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածը (կյանքի իրավունք), 3-րդ հոդվածը (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք), 4-րդ հոդվածը (ստրկության և հարկադիր աշխատանքի արգելք) և 8-րդ հոդվածը (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք) խախտող վերաբերմունքի ենթարկվելու ռիսկ:

Դատարանը որոշեց Կոնվենցիայի 37-րդ հոդվածի (գանգատը ցուցակից հանելը) համաձայն **իր կողմից քննվող գործերի ցուցակից հանել տվյալ գանգատը**, քանի որ վճռեց, որ գանգատաբերը և նրա դուստրը ստացել էին փախստականի կարգավիճակ Միացյալ Թագավորությունում, և որ այլևս չկար նրանց Ալբանիա վտարելու որևէ ռիսկ: Կառավարությունը նաև պարտավորվել էր գանգատաբերին որոշակի գումար վճարել նրա կրած իրավական ծախսերի դիմաց:

V.F. ընդդ. Ֆրանսիայի (թիվ 7196/10)

29 նոյեմբեր, 2011 թ. (ընդունելիության մասին որոշում)

Տվյալ գործը վերաբերում էր գանգատաբերին իր ծագման երկիր՝ Նիգերիա վտարելու վարույթին: Գանգատաբերը պնդում էր, մասնավորապես, թե Նիգերիա արտաքսվելու դեպքում ինքը կկրի մարմնավաճառության այն հանցախմբի մեջ ստիպողաբար ներգրավվելու ռիսկը, որից փախուստ էր կատարել, և համապատասխան անձանց կողմից կենթարկվի վրեժխնդրության, և որ Նիգերիայի իշխանություններն անկարող էին պաշտպանել իրեն: Նրա կարծիքով Ֆրանսիայի իշխանությունները պարտավոր էին չարտաքսել թրաֆիքինգի հնարավոր զոհերին:

Դատարանը գանգատն **անընդունելի** ճանաչեց ակնհայտորեն անհիմն լինելու պատճառով: Թեպետ Դատարանը քաջատեղյակ էր Ֆրանսիայում Նիգերացի կանանց թրաֆիքինգի մասշտաբների և պաշտպանություն ստանալու նպատակով իշխանություններին դիմելիս նրանց ճանապարհին հանդիպող դժվարությունների մասին, Դատարանը համարեց, մասնավորապես, որ տվյալ գործով գանգատաբերի տրամադրած տեղեկությունները բավարար չէին՝ ապացուցելու համար, որ վտարման որոշումը կայացնելիս ոստիկանությունը գիտեր կամ պետք է իմանար, որ գանգատաբերը մարդկանց թրաֆիքինգի հանցավոր ցանցի զոհ է: Ինչ վերաբերում է գանգատաբերին Նիգերիայում մարմնավաճառության հանցախմբի մեջ ստիպողաբար կրկին ներգրավվելու ռիսկին, Դատարանը նկատեց, որ թեպետ Նիգերիայի մարմնավաճառության կանխարգելման և նման ցանցերի դեմ պայքարի օրենսդրությունը ոչ լիովին էր հասել իր նպատակներին, այնուհանդերձ զգալի առաջընթաց էր ձեռք բերվել այդ ուղղությամբ, և որ գանգատաբերը վերադառնալուց հետո կստանար աջակցություն:

*Տե՛ս նաև **Idemugia ընդդ. Ֆրանսիայի**, ընդունելիության մասին որոշում, 27 մարտ, 2012 թ.:*

F.A. ընդդ. Միացյալ Թագավորության (թիվ 20658/11)

10 սեպտեմբեր, 2013 թ. (ընդունելիության մասին որոշում)

Գանգատաբերը, ով Գանայի քաղաքացի էր, պնդում էր, թե թրաֆիքինգի հետևանքով հայտնվել է Միացյալ Թագավորությունում, որտեղ իրեն հարկադրել են զբաղվել մարմնավաճառությամբ: Նա բողոքում էր, մասնավորապես, թե իրեն Գանա վտարելու դեպքում առկա էր նախկինում իրեն թրաֆիքինգի ենթարկած անձանց կամ թրաֆիքինգով զբաղվող նոր մարդկանց ձեռքբերում հայտնվելու ռիսկ: Նա նաև պնդում էր, թե քանի որ թրաֆիքինգի և սեռական շահագործման ուղղակի հետևանքով Միացյալ Թագավորությունում ձեռք էր բերել ՄԻԱՎ, պետությունն ուներ պոզիտիվ

պարտավորություն՝ իրեն թույլատրելու մնալ Միացյալ Թագավորությունում, որտեղ նա կատարող անհրաժեշտ բուժօգնությունը:

Դատարանն **անընդունելի** ճանաչեց գանգատաբերի բողոքները Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք) և 4-րդ հոդվածի (ստրկության և հարկադիր աշխատանքի արգելք) ներքո: Դատարանը նշեց, մասնավորապես, որ գանգատաբերը կարող էր Կոնվենցիային առնչվող իր բոլոր բողոքներն արժարժած լինել Վերին տրիբունալին ներկայացված վերաքննիչ բողոքում: Չդիմելով Վերին տրիբունալին վերաքննիչ բողոք ներկայացնելու թույլտվություն ստանալու միջնորդությամբ, նա փաստացի չէր կատարել Կոնվենցիայի 35-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջները (ընդունելիության չափանիշներ):

O.G.O. րնդ. Միացյալ Թագավորության (թիվ 13950/12)

18 փետրվար, 2014 թ. (գանգատը ցուցակից հանելու մասին որոշում)

Գանգատաբերը, ով Նիգերիայի քաղաքացի էր, պնդում էր, թե ենթարկվել է թրաֆիքինգի, և թե իրեն Նիգերիա արտաքսելու դեպքում կառաջանար կրկին անգամ թրաֆիքինգի ենթարկվելու իրական ռիսկ:

Դատարանը **որոշեց իր կողմից քննվող գործերի ցուցակից հանել գանգատը**՝ Կոնվենցիայի 37-րդ հոդվածին (գանգատները ցուցակից հանելը) համապատասխան՝ նշելով, որ գանգատաբերն այլևս չէր կրում արտաքսվելու ռիսկ, քանի որ նրան տրվել էր փախստականի կարգավիճակ և անժամկետ Միացյալ Թագավորությունում մնալու իրավունք: Ավելին, Միացյալ Թագավորության իշխանություններն ընդունել էին նրա՝ թրաֆիքինգի ենթարկված լինելու փաստը:

Սոցիալական մեկուսացումը

N. րնդ. Շվեդիայի (թիվ 23505/09)

20 հուլիս, 2010 թ.

Գանգատաբերը, ով Աֆղանստանի քաղաքացի էր, արտաամուսնական կապ էր ունեցել Շվեդիայում բնակվող մի տղամարդու հետ: Նա պնդում էր, թե Աֆղանստան վերադարձվելու դեպքում իրեն սպառնում է սոցիալական մեկուսացման, երկարաժամկետ բանտարկման կամ անգամ մահվան ռիսկ: Նրա ապաստանի դիմումները մերժվել էին:

Դատարանը վճռեց, որ գանգատաբերին Շվեդիայից Աֆղանստան **վտարելը կխախտի Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածը** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք or punishment): Դատարանը նշեց, որ կանայք Աֆղանստանում դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի ենթարկվելու հատկապես մեծ ռիսկ են կրում, եթե համարվում է, որ չեն կատարում հասարակության, ավանդույթի կամ անգամ իրավական համակարգի կողմից իրենց վերագրված գենդերային դերերը: Այն պարզ փաստը, որ գանգատաբերն ապրել էր Շվեդիայում, հավանաբար արդեն իսկ կարող էր համարվել վարքի ընդունելի սահմանագծի հատում նրա կողմից: Այն փաստը, որ նա ցանկացել էր ամուսնալուծվել և այլևս չէր ուզում ապրել ամուսնու հետ կարող էր կյանքի համար վտանգավոր ծանր հետևանքներ ունենալ: «Անձի կարգավիճակի մասին» 2009 թվականի ապրիլի շիայական օրենքը կանանցից պահանջում էր հնազանդվել ամուսինների սեռական պահանջներին և առանց թույլտվության դուրս չգալ տնից: Չեկույցներով հաստատվում էր նաև, որ աֆղանստանցի կանանց մոտ 80%-ը կրում էին ընտանեկան բռնության հետևանքներ, իսկ իշխանություններն այդ գործողություններն համարում էին օրինաչափ և ուստի չէին իրականացնում քրեական հետապնդում: Անուղեկից կանայք կամ առանց «խնամակալ» տղամարդու կանայք շարունակում էին ծանր սահմանափակումների ենթարկվել անձնական և մասնագիտական կյանքում, և համարվում էր, որ նրանք մեկուսացված են հասարակությունից: Պարզ էր, որ հաճախ նրանք չունեին նաև ապրուստի միջոցներ, եթե նրանց չէր պաշտպանում արական սեռի ազգական: Ելնելով տվյալ գործի առանձնահատուկ հանգամանքներից, լուրջ հիմքեր կային՝ հավատալու, որ Աֆղանստան արտաքսվելու դեպքում գանգատաբերը վրեժխնդրության պատժիչ գործողությունների տարաբնույթի ռիսկեր կկրեր ամուսնուց, նրա ընտանիքից, իր ընտանիքից և աֆղանական հասարակությունից, որոնց հանրագումարը գտնվում էր Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի դաշտում:

W.H. րնդ. Շվեդիայի (թիվ 49341/10)

8 ապրիլ, 2015 թ. (Մեծ պալատ)

Տվյալ գործը վերաբերում էր ապաստան հայցող անձին Շվեդիայից Իրաք արտաքսելու վտանգին, ով պնդում էր, թե Իրաքում իր համար կծագի դաժան և անմարդկային վերաբերմունքի ռիսկ, քանի որ ինքը խոցելի փոքրամասնության՝ մանդայական ազգակրոնական խմբի չամուսնացած կին էր: Գանգատաբերը պնդում էր, թե լինելով ամուսնալուծված կին ազգակրոնական փոքր, խոցելի փոքրամասնությունից, ինքն Իրաք վերադարձվելու դեպքում կկրեր անմարդկային և նվաստացուցիչ վերաբերմունքի իրական ռիսկ: Նա պնդում էր, մասնավորապես, թե Իրաքում այլևս չունենալով տղամարդկանց ցանց կամ այնտեղ ապրող այլ ազգականներ, ինքը կրելու էր հետապնդման, հարձակումների, բռնաբարության, հարկադիր կրոնափոխության և հարկադիր ամուսնության ռիսկ:

Դատարանը նկատեց, որ գանգատաբերին տրվել է կացության կարգավիճակ Միգրացիոն խորհրդի 2014 թվականի հոկտեմբերի 15-ի որոշմամբ: Խորհուրդը եզրակացրեց, որ անվտանգության ընդհանուր իրադրությունը Բաղդադում և այն փաստը, որ գանգատաբերը կրոնական փոքրամասնության ներկայացուցիչ կին էր, ով սոցիալական որևէ ցանց չուներ Իրաքում, նշանակում էին, որ նա պաշտպանության կարիք ուներ Շվեդիայում: Այդ որոշումից հետո գանգատաբերը նշեց, թե ինքն այլևս չի ցանկանում պնդել իր գանգատը Եվրոպական դատարանում: Ուստի, Դատարանն համարեց, որ խնդիրը լուծված է ներպետական մակարդակում: Դատարանը չարձանագրեց մարդու իրավունքների հարգման՝ Եվրոպական կոնվենցիայով և կից արձանագրություններով սահմանված որևէ առանձնահատուկ հանգամանքներ, որոնց հիման վրա Դատարանը պարտավոր կլիներ շարունակել տվյալ գործի քննությունը: Ուստի, **պատշաճ համարվեց տվյալ գանգատը ջնջել Դատարանի կողմից քննվող գործերի ցուցակից:**

R.H. րնդ. Շվեդիայի (թիվ 4601/14)

10 սեպտեմբեր, 2015 թ.

Գանգատաբերը, ով Սոմալիի քաղաքացի էր, պնդում էր, թե Սոգադիշու վերադարձվելու դեպքում ինքը կկրի Սոմալիից փախչելուց առաջ հարկադիր ամուսնությանը չհամաձայնվելու համար հորեղբայրների կողմից սպանվելու իրական ռիսկ, կամ վերադարձից հետո հարկադրված կլինի իր կամքին հակառակ ամուսնանալ մի տղամարդու հետ: Նա պնդում էր նաև, թե ընդհանուր իրադրությունը կանանց համար Սոմալիում շատ ծանր էր՝ հատկապես իր նման կանանց համար, ովքեր չունեին տղամարդկանց ցանց և ուստի էլ ավելի խոցելի էին:

Դատարանը վճռեց, որ գանգատաբերին Սոգադիշու **վտարելը չի առաջացնի Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք): Չանտեսելով կանանց ծանր վիճակը Սոմալիում՝ ներառյալ Սոգադիշուում, Դատարանն այնուհանդերձ չկարողացավ գանգատաբերի գանգատի մեջ գտնել կոնկրետ փաստեր առ այն, որ նա այդ քաղաք վերադարձվելու դեպքում կկրի Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածին հակասող վերաբերմունքի ռիսկ: Նրա պնդումների մեջ եղել էին լուրջ անհամապատասխանություններ, և նրա անձնական փորձառության և վերադարձից հետո իրեն սպասող վտանգների վերաբերյալ նրա պնդումներն արժանահավատ չէին: Ավելին, հիմքեր չկային՝ եզրակացնելու համար, որ նա, լինելով միայնակ կին, կվերադառնա Սոգադիշու և կկրի այդ իրավիճակից բխող ռիսկերը: Փոխարենը, պետք էր համարել, որ նրան հասանելի է թե՛ ընտանիքի օժանդակությունը, թե՛ պաշտպանող տղամարդկանց ցանցը: Ավելին, չէր ապացուցվել, որ նա ստիպված է լինելու ապրել փախստական և տեղահանված անձանց համար նախատեսված ճամբարում:

Մարդկանց թրաֆիքինգը¹

Rantsev ընդդ. Կիպրոսի և Ռուսաստանի

7 հունվար, 2010 թ.

Գանգատաբերը մի երիտասարդ կնոջ հայր էր, ով 2001 թվականի մարտին աշխատելու էր մեկնել Կիպրոս և մահացել այնտեղ: Գանգատաբերը գանգատվում էր, թե Կիպրոսի ոստիկանությունը հնարավոր ոչ ամեն ինչ էր արել իր դստերը վերջինիս կենդանության օրոք թրաֆիքինգից պաշտպանելու համար և նրա մահվան մեղավորներին պատժելու համար: Գանգատաբերը նաև գանգատվում էր, թե Ռուսաստանի իշխանությունները չէին քննել իր դստեր թրաֆիքինգը և դրան հաջորդած մահը և քայլեր չէին ձեռնարկել նրան թրաֆիքինգի ռիսկից պաշտպանելու ուղղությամբ:

Դատարանը նշեց, որ մարդկանց թրաֆիքինգը՝ ինչպես ստրկությունը, իր բնույթով և շահագործման բուն նպատակով հիմնված է սեփականության իրավունքից բխող իրավասությունների իրականացման հետ՝ մարդուն վերաբերվելով որպես ապրանքի, որը կարելի է գնել և վաճառել, ենթարկել հարկադիր աշխատանքի: Այն ենթադրում է տուժողի գործողությունների նկատմամբ խիստ վերահսկողություն, ում տեղաշարժը հաճախ սահմանափակվում է: Այն ներառում է բռնության և սպառնալիքների գործադրումը տուժողների նկատմամբ: Դատարանն ըստ այդմ վճռեց, որ թրաֆիքինգն ինքնին արգելված է Կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածով (ստրկության և հարկադիր աշխատանքի արգելք): Դատարանը եզրակացրեց, որ Կիպրոսի կողմից երկու անգամ **խախտվել են Կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածից ծագող պոզիտիվ պարտավորությունները**. առաջին անգամ չներդնելով թրաֆիքինգի դեմ պայքարի պատշաճ իրավական և վարչական համակարգ, որը տեղի էր ունենում արվեստի գործիչների վիզաների առկա համակարգի պատճառով, և երկրորդը՝ գանգատաբերի դստերը թրաֆիքինգից պաշտպանելու ուղղությամբ ոստիկանության կողմից գործառնական միջոցներ չձեռնարկելը, չնայած որ առկա հանգամանքներն առաջացնում էին նրա՝ թրաֆիքինգի զոհ լինելու վերաբերյալ լուրջ կասկածներ: Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել նաև Ռուսաստանի կողմից Կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածի խախտում, քանի որ պետությունը չի քննել, թե ինչպես և որտեղ է հավաքագրվել գանգատաբերի դուստրը, և մասնավորապես, քայլեր չի ձեռնարկել նրա հավաքագրման մեղավորներին կամ հավաքագրման կիրառված մեթոդները պարզելու ուղղությամբ:

Դատարանը վճռեց նաև, որ Կիպրոսի կողմից **խախտվել է Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածը** (կյանքի իրավունք), քանի որ Կիպրոսի իշխանություններն արդյունավետորեն չեն քննել գանգատաբերի դստեր մահը:

L.E. ընդդ. Յունաստանի (թիվ 71545/12)

21 հունվար, 2016 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր Նիգերիայի մի քաղաքացու գանգատին, ում հարկադրել էին մարմնավաճառությամբ զբաղվել Յունաստանում: Պաշտոնապես ճանաչվելով սեռական շահագործման նպատակով իրականացված թրաֆիքինգից տուժող անձ՝ գանգատաբերը, այնուհանդերձ, ստիպված էր եղել իր վիճակի մասին իշխանություններին տեղեկացնելուց հետո ավելի քան 9 ամիս սպասել արդարադատության համակարգից կարգավիճակ ստանալուն: Նա պնդում էր, մասնավորապես, թե այդ կորուստի խախտումը պայմանավորված էր եղել նրանով, որ Յունաստանը չէր կատարել Կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածով (ստրկության և հարկադիր աշխատանքի արգելք) նախատեսված իր պոզիտիվ պարտավորությունները:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել **Կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածի խախտում** (ստրկության և հարկադիր աշխատանքի արգելք): Այն վճռեց, մասնավորապես, որ նախաքննության և գործով իրականացված հետազոտության արդյունավետությունը սահմանափակվել էր մի շարք թերությունների պատճառով: Վարչական և դատական վարույթների առնչությամբ Դատարանը նշեց նաև բազմաթիվ ուշացումները և թերացումները՝ կապված Յունաստանի դատավարական պարտավորությունների հետ: Տվյալ գործով Դատարանը վճռեց նաև, որ տեղի է ունեցել **Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի խախտում** (ողջամիտ ժամկետում արդար դատաքննության իրավունք)՝ արձանագրելով, որ տվյալ վարույթի տևողությունը չափազանց երկար

¹ Տե՛ս նաև [«Մարդկանց թրաֆիքինգ»](#) փաստաթերթը:

Եր եղել դատական մեկ առյանի պարագայում և չէր համապատասխանել «ողջամիտ ժամկետ» պահանջին: Ի վերջո, Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել **Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի խախտում** (արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոցի իրավունք), քանի որ ներպետական օրենսդրությամբ նախատեսված չէր իրավական պաշտպանության միջոց, որով գանգատաբերը կկարողանար պաշտպանել ողջամիտ ժամկետում դատաքննության իր իրավունքը:

J. and Others ընդդ. Ավստրիայի (թիվ 58216/12)

17 հունվար, 2017 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր մարդու թրաֆիքինգի վերաբերյալ բողոքի՝ Ավստրիայի իշխանությունների կողմից իրականացված քննությանը: Գանգատաբերները, ովքեր Ֆիլիպինների երկու քաղաքացիներ էին, ովքեր աղախնի աշխատանք կատարելու նպատակով ուղևորվել էին Արաբական Միացյալ Եմիրություններ, պնդում էին, թե իրենց գործատուները վերցրել էին իրենց անձնագրերը և շահագործել իրենց: Նրանք պնդում էին, թե այդ վերաբերմունքը շարունակվել էր Վիենայում մնալու կարճ ժամկետի ընթացքում, ուր իրենց տարել էին իրենց գործատուները, և որտեղից նրանք ի վերջո կարողացել էին փախուստ կատարել: Ավստրիայում գործատուների նկատմամբ գանգատաբերների ներկայացրած քրեական բողոքից հետո իշխանությունները որոշել էին, որ իրավագործություն չունեն արտերկրում կատարված ենթադրյալ իրավախախտումների նկատմամբ և որոշել էին կարճել Ավստրիայում տեղի ունեցած իրադարձությունների առնչությամբ գանգատաբերների բողոքի քննությունը: Գանգատաբերները պնդում էին, թե իրենք ենթարկվել են հարկադիր աշխատանքի և թրաֆիքինգի, և թե Ավստրիայի իշխանությունները չեն իրականացրել իրենց բողոքների արդյունավետ և սպառնիչ քննություն: Նրանք պնդում էին, մասնավորապես, թե այն, ինչ Ավստրիայում իրենց հետ տեղի էր ունեցել, չէր կարող դիտարկվել մեկուսի, և որ Ավստրիայի իշխանությունները միջազգային իրավունքի նորմերի համաձայն պարտավոր էին քննել նաև արտերկրում տեղի ունեցած իրադարձությունները:

Դատարանն արձանագրեց, որ Ավստրիայի իշխանությունները կատարել են գանգատաբերներին՝ որպես մարդկանց թրաֆիքինգից տուժողների (պոտենցիալ տուժողների) պաշտպանելու իրենց պարտականությունը, և վճռեց, որ տեղի չի ունեցել **Կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածի խախտում** (հարկադիր աշխատանքի արգելք) և **Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք): Դատարանը հատկապես նշեց, որ պետությունը Կոնվենցիայի համաձայն պարտավոր չի եղել քննել Ֆիլիպիններում գանգատաբերների հավաքագրման փաստերը կամ նրանց ենթադրյալ շահագործումն Արաբական Միացյալ Եմիրություններում, քանի որ պետությունները Կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածի ներքո պարտավոր չեն համընդհանուր իրավագործություն իրականացնել արտերկրում կատարված թրաֆիքինգի հանցագործությունների նկատմամբ: Անցնելով Ավստրիայում տեղի ունեցած իրադարձություններին, Դատարանը եզրակացրեց, որ իշխանությունները ձեռնարկել են բոլոր այն քայլերը, որոնք ողջամտորեն կարող էին ակնկալվել այդ իրավիճակում: Գանգատաբերները, ստանալով կառավարության կողմից ֆինանսավորվող մի ՅԿ-ի օժանդակությունը, հարցազրույցի էին ենթարկվել հատուկ պատրաստված ոստիկանների կողմից: Պետությունը նրանց տվել էր կացության իրավունք և աշխատանքի թույլտվություն, որպեսզի Ավստրիայում նրանց մնալը դառնա օրինական, և նրանց պաշտպանության համար կիրառվել էր անձնական տվյալների հրապարակման արգելք: Ավելին, Վիենայում մնալու վերաբերյալ գանգատաբերների բողոքների քննությունը եղել էր բավարար, և դրա արդյունքում իշխանությունների տված գնահատականը՝ հաշվի առնելով գործի փաստերը և առկա ապացույցները, ողջամիտ էր եղել: Գործով որևէ լրացուցիչ գործողություններ, օրինակ՝ գանգատաբերների գործատուներին առերեսվելը, հաջողության հասնելու ողջամիտ հեռանկարներ չէին ունենա, քանի որ Ավստրիայի և Արաբական Միացյալ Եմիրությունների միջև չկար իրավական փոխօգնության որևէ համաձայնագիր, և քանի որ գանգատաբերները ոստիկանությանը դիմել էին համապատասխան դեպքերից մոտ մեկ տարի հետո, երբ նրանց գործատուներն արդեն վաղուց հեռացել էին երկրից:

Ընթացքի մեջ գտնվող գանգատ

T.I. and Others ընդ. Յունաստանի (թիվ 40311/10)

Յունաստանի Կառավարությունը գանգատի մասին ծանուցվել է 2016 թվականի սեպտեմբերի 6-ին

Ճանաչվելով որպես թրաֆիքինգից տուժողներ՝ գանգատաբերները, ովքեր Ռուսաստանի երեք քաղաքացիներ են, գանգատվում են մասնավորապես, որ Յունաստանը չի կատարել թրաֆիքինգին առնչվող գործողությունների համար քրեական հետապնդում իրականացնելու և այդ գործողությունները պատժելու՝ իր պարտավորությունները:

Դատարանը գանգատի մասին ծանուցել է Յունաստանի Կառավարությանը և կողմերին հարցեր ուղղել Կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածի (ստրկության և հարկադիր աշխատանքի արգելք), 6-րդ հոդվածի (արդար դատաքննության իրավունք) և 13-րդ հոդվածի (արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոցի իրավունք) ներքո:

Բռնությունը մասնավոր անձանց կողմից

Sandra Janković ընդ. Խորվաթիայի

5 մարտ, 2009 թ.

Գանգատաբերը գանգատվում էր, մասնավորապես, որ չնայած իր հետ բնակվող անձանց հարձակումների և սպառնալիքների վերաբերյալ իր բողոքների քննությանը հասնելու փորձերին, իշխանությունները չեն ապահովել համարժեք պաշտպանություն:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել **Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի խախտում** (անձնական կյանքի հարգման իրավունք), քանի որ Խորվաթիայի իշխանությունները համարժեքորեն չեն պաշտպանել գանգատաբերին վերջինիս ֆիզիկական անձեռնմխելիության դեմ ուղղված հարձակումից, և քանի որ քրեաիրավական ազգային մեխանիզմների կիրառությունը հակասել է 8-րդ հոդվածով պետության համար նախատեսված պոզիտիվ պարտավորություններին:

Ebcin ընդ. Թուրքիայի

1 փետրվար, 2011 թ.

Գանգատաբերը, ով մասնագիտությամբ ուսուցիչ է, հարձակման էր ենթարկվել փողոցում աշխատանքի ճանապարհին, երկու անձանց կողմից, ովքեր թթու էին լցրել նրա դեմքին: Նա մեկուկես տարի չէր կարողացել աշխատել, ապա բուժում էր ստացել երեք տարի: Մինչ օրս նա տառապում է ֆիզիկական լուրջ հետևանքներից: Նա պնդել էր, մասնավորապես, որ իշխանությունները չեն կատարել իր անվտանգությունն ապահովելու և ազդեցություններին անհապաղ պատժելու իրենց պարտավորությունը:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել **Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք) **և 8-րդ հոդվածի** (անձնական կյանքի հարգման իրավունք) դատավարական բաղադրիչների խախտում, և արձանագրեց, որ վարչական և քրեական վարույթներով չի ապահովվել համարժեք պաշտպանություն ծանր բռնարարներից:

Irina Smirnova ընդ. Ուկրաինայի

13 հոկտեմբեր, 2016 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր, մասնավորապես, գանգատաբերի նկատմամբ հանցավոր խմբի կողմից կանոնավոր կերպով կատարված բռնությանը և Ուկրաինայի իշխանությունների կողմից այն չկանխելու մասին բողոքներին:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել **Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք) խախտում: Այն արձանագրեց, մասնավորապես, որ գանգատաբերի նկատմամբ կրկնվող և կանխամտածված խոսքային հարձակումների բնույթը, ինչպես նաև տղամարդկանց խմբի կողմից միայնակ տարեց կնոջ նկատմամբ ֆիզիկական բռնության միջադեպերը հասել էին

Ծանրության այնպիսի աստիճանի, որ տեղավորվում էին 3-րդ հոդվածի դաշտում և առաջացնում անձին պաշտպանող օրենսդրական և վարչական համակարգն աշխատեցնելու՝ պետության պոզիտիվ պարտավորություն: Թեպետ հիմնական մեղավորները քրեական հետապնդման էին ենթարկվել և դատապարտվել տևական ժամկետներով ազատազրկման, այնուհանդերձ, Ուկրաինան իշխանություններից ավելի քան 12 տարի էր պահանջվել խնդիրը լուծելու համար: Հաշվի առնելով քրեական վարույթը հարուցելու և իրականացնելու ծայրահեղ ձգձգումները, Դատարանը վճռեց, որ Ուկրաինան չի կատարել Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածից բխող իր պոզիտիվ պարտավորությունը:

Ընթացքի մեջ գտնվող գանգատ

Tershana ընդդ. Ալբանիայի (թիվ 48756/14)

Ալբանիայի Կառավարությունը գանգատի մասին ծանուցվել է 2014 թվականի հոկտեմբերի 6-ին

2009 թվականի հուլիսին գանգատաբերը մարմնական ծանրագույն վնասվածքներ էր ստացել անհայտ անձի կողմից թթվով իր վրա կատարված հարձակման հետևանքով: Նա գանգատվում է, մասնավորապես, թե իշխանությունները չեն պաշտպանել իր կյանքը և չեն իրականացրել հարձակման անհապաղ և արդյունավետ քննություն: Դատարանը գանգատի մասին ծանուցել է Ալբանիայի Կառավարությանը և հարցեր ուղղել կողմերին Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք), 8-րդ հոդվածի (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք), 13-րդ հոդվածի (արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոցի իրավունք) և 35-րդ հոդվածի (ընդունելիության չափանիշները) ներքո:

Լրացուցիչ ընթերցանության համար

Տե՛ս նաև Եվրոպայի խորհրդի կայքէջերից՝ **[Violence against women and domestic violence](#)**:

Լրատվամիջոցները հարցերի դեպքում կարող են դիմել հետևյալ հեռախոսահամարով.

Tel.: + 33 (0)3 90 21 42 08

The official languages of the Council of Europe are English and French (Article 12 of the Statute of the Council of Europe). Only the treaties published by the Secretary General of the Council of Europe, each in a separate booklet of the "European Treaty Series" (ETS) continued since 2004 by the "Council of Europe Treaty Series" (CETS), are deemed authentic. The translation presented here is for information only.

This translation has been produced as part of project co-funded by the European Union and the Council of Europe. The views expressed herein can in no way be taken to reflect the official opinion of the European Union.